

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ УКРАЇНИ

*Форос Г.В., професор кафедри кібербезпеки
та інформаційного забезпечення ОДУВС, к.ю.н., доцент
Постоварова В.С., слухач маістратури ОДУВС*

На початку третього тисячоліття Україна зустрілася з низкою нових, раніше невідомих, надзвичайно масштабних і вкрай небезпечних загроз, викликаних переходом людства до інформаційного суспільства та величезними змінами, що відбулися у світі в цей період. Разом з тим в Україні спостерігаються прояви небезпеки, що є характерними для перехідного етапу державотворення (загострення економічної кризи, соціальна напруженість тощо).

Інформаційна безпека забезпечується проведенням єдиної державної політики національної безпеки в інформаційній сфері, системою заходів економічного, політичного і організаційного характеру, адекватних загрозам та небезпекам національним інтересам особи, суспільства та держави в інформаційній сфері. Для створення і підтримки достатнього рівня захисту інформаційно-телекомунікаційних систем розробляється система правових норм, що регулюють відносини в інформаційній сфері, визначаються основні напрями діяльності в цій сфері, формуються або перетворюються органи та сили забезпечення інформаційної безпеки і механізм контролю та нагляду за їх діяльністю.

Відсутність системи забезпечення інформаційної безпеки унеможливорює надійне забезпечення не лише інформаційної, а й національної безпеки. Головне призначення цієї системи полягає у досягненні цілей національної безпеки в інформаційній сфері, а отже основною функцією даної системи є забезпечення збалансованого існування інтересів особи, суспільства і держави в цій сфері[49, с. 168].

Проведений аналіз наукової літератури, дозволив нам прийти до висновку, що основами формування і функціонування системи забезпечення інформаційної безпеки є:

- комплексне визначення поняття інформаційної безпеки та її складових елементів, світоглядне і концептуальне закріплення у концепції, доктрині, програмах, планах та інших документах;
- формування і діяльність оптимальної структури системи інформаційної безпеки, аналіз функціонування її окремих елементів, організація функціонування даної системи в цілому;
- формування єдиного методологічного підходу, а також вироблення і прийняття єдиного цілісного і узгодженого законодавства з питань інформаційної безпеки;
- створення чіткого механізму, метою якого було б координування діяльності елементів системи забезпечення інформаційної безпеки на усіх рівнях державного управління;
- підготовка і забезпечення найкращими професійними кадрами всі складові елементи підсистеми інформаційної безпеки.

Таким чином, суб'єкти системи забезпечення інформаційної безпеки України мають тісно взаємодіяти між собою, водночас кожний з них спеціалізується на вирішенні конкретних завдань відповідно до своєї предметної компетенції, вживаючи при цьому відповідні, визначені законом, адміністративно-правові форми та методи. У результаті такої взаємодії зазначені суб'єкти доповнюють один одного, внаслідок чого утворюють струнку організаційно-функціональну систему, об'єднану як системою владно-розпорядчих повноважень, так і функцією по забезпеченню інформаційної безпеки.

Основним змістом системи забезпечення інформаційної безпеки є реалізація сукупності науково-обґрунтованих і апробованих на практиці з урахуванням світового і вітчизняного досвіду заходів, в контексті реалізації державної політики інформаційної безпеки.

Аналіз наукової та спеціальної літератури, дозволяє стверджувати, що загрози інформаційній безпеці людини в рівній мірі можуть стосуватися і реалізації тих прав, що надають можливість людині бути повноправним суб'єктом інформаційних відносин, і тих, що захищають людину від неправомірного інформаційного втручання. Але механізми порушення цих прав мають істотні відмінності. Так, обмеження реалізації свободи слова означає вимогу до суб'єкта утриматися від певних дій, а обмеження реалізації права на конфіденційність приватного життя, навпаки, передбачає надання компетентним органам держави дозволу на здійснення певних дій.

Важливе значення, з огляду на досліджувану проблематику, має розробка комплексу організаційних та організаційно-правових заходів, спрямованих на удосконалення форм і методів забезпечення внутрішньої інформаційної безпеки системи правоохоронних органів. На думку фахівців, організаційно-правова система цих органів у сфері забезпечення їх внутрішньої інформаційної безпеки має складатися з трьох функціональних рівнів.

Перший (стратегічний рівень) - є рівнем прийняття політичних рішень, законодавчого та нормативно-правового забезпечення державної інформаційної політики щодо управління національними інформаційними ресурсами України. На цьому рівні формуються правові засади для побудови, розвитку системи національних інформаційних ресурсів та управління цією системою; на підставі головної стратегічної цілі державної інформаційної політики щодо інформаційних ресурсів визначаються функції та їх раціональне розподілення між організаційними структурами та підрозділами, що створюються для досягнення стратегічних цілей; формуються основні правові й організаційні засади кадро-

вого, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного та інших видів стратегічного забезпечення правоохоронних органів.

Другий (тактичний рівень) - є рівнем організаційного та нормативно-методичного забезпечення виконання законодавчих і нормативно-правових актів, координації і контролю за формуванням, поширенням та захистом інформаційних ресурсів правоохоронних органів.

Третій (оперативний рівень) - є рівнем на якому забезпечується безпосередньо виконання законодавчих і нормативно-правових актів та здійснюється відомчий та територіальний нагляд за встановленим порядком і правилами формування, поширення та використання інформаційних ресурсів.

Аналіз тактичного та оперативного рівнів державного управління і захисту інформаційних ресурсів свідчить, що на державному рівні не визначено низку управлінських функцій. Зокрема, починаючи з рівня виконавчої влади, не утворена управлінська вертикаль щодо формування і використання інформаційних ресурсів, відсутні деякі організаційно-правові елементи системи управління і захисту інформаційних ресурсів.

Важливою проблемою залишається ресурсне забезпечення державної інформаційної політики щодо формування, використання і захисту інформаційних ресурсів правоохоронних органів України. Головною причиною виникнення такої проблеми є те, що чітко не визначені пріоритети інформаційної політики на вищому рівні державного управління. Державний бюджет України передбачає фінансування розвитку інформаційної сфери лише за окремими статтями витрат (державне телебачення та радіомовлення, інформатизація, частково - забезпечення інформаційної безпеки). Сфера формування інформаційних ресурсів та забезпечення інформаційних потреб органів виконавчої влади на безприбутковій основі, доходи від комерційного використання державних інформаційних ресурсів, а також у повному обсязі сфери забезпечення інформаційної безпеки залишаються поза увагою розробників проекту Державного бюджету України і законодавця.

Література:

1. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії і практики. Монографія. – К., 2002. – 296 с.
2. Кормич Б.А. Інформаційне право [Текст] / Б.А. Кормич. – Х.: БУРУН і К, 2011. – 334 с.
3. Кормич Б.А. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України / Одеська національна юридична академія. – О.: Юридична література, 2003. – 471 с.
4. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції. / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К: НУСД, 1999. - 163 с.